

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanulóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □em-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillért közöltenek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **BETEGH PÁL** könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

A szabadságharc 90 éves hőse.

Horváth Ignác alezredes jubileuma.

Ha valaki egészséges, rózsás arccal, fiatal emlékező tehetséggel, eleven kedéllyel lépi át az élet megróbáltatásokban gazdag éveinek kilencedik X-ét s belép a tizedikbe, még akkor is megnyugvással tekinthet vissza a viharokban és érdemekben gazdag multra, ha testi szemeivel már nem sokat lát és ha földi javakkal nem rendelkezik is. Horváth Ignác 48-as Mátyás huszáralezredes csak lelki szemeivel tekinthet immáron vissza.

Testi szemeivel ő már többé nem látja a világot s a világnak előtte mindig tisztelt, legszebb teremtményeit.

Vagyonának áttekintése okából sincs valami nagy szüksége testi szemeire.

A Székelyföld egyik leggazdagabb ura volt a múlt század első felében Horváth. Vagyon egy részét elvette az osztrák, a másik részétől megfosztották a gonosz emberek.

Ma könnyű lélekkel mondhatja az öreg ur, hogy ha anyagiakban szegény is, de életkorban elég gazdag.

* * *

Kilencvenedik életében lépett ma, július 31-én, a Petőfi eltűnése, vagy halála évforduló

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGÁJA.

A hirlapírásról.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája. —

Irtá: Dr Fülel Szántó Károly.

[1. folytatás.]

A középkorban egész államok tönkre mehetek, és csak évek múlva tudták meg. Ki volt az újságok feltalálója, az emberiséget előbbrevívó Prometheuse, a fennebbiek után sem mondhatjuk meg. Epen annyira ismeretlen, mint a puskapor és iránytű feltalálója; mert az újságok lassan keletkeztek az írott, később nyomtatott ugynevezett relációkból, jelentésekből. Mind ehhez nem kevesebb kellett, mint a papiros feltalálása, valamint a már említett könyvnyomtatásé, a nagy kereskedelem fellendülése, székhelyek és államok összeköttetésbe lépése, sőt még ekkor sem lettek volna az újságok újságok, ha XI. Lajos francia király a XV. század második felében meg nem veti az állami posta alapját.

A XVI. század közepe táján a strassburgi és baseli könyvnyomatók az egyes szálló lapokat folyószámmal látták el, mi felfogható, ha tudjuk, hogy 1600-ig 877-nél nem kevesebb szálló lap mutatható ki. További haladás volt a rendes megjelenés, ha egyelőre nagy időközökben is. 1580—1598-ig pld. Kölnben kezdetben egy évi, azután félévi tudósításokat adtak ki tachen lakosainak és a kölni érsekségnek vizsálykodásáról. Valamivel még inkább megközelítették a jelen viszonyait a havi füzetekkel, melyek 1597-től fogva Dél-Németország különböző városaiban, jelesen Augsburgban és Bécsben jelentek meg. Ezekben a nyomta-

napján. 1814. július 31-én született Magyar-Zsákon, Udvarhelyvármegyében, egykori birtokán.

Családja és ismerősei, köztük Kovács Mihály püspök, fiatal korában papnak szánták. Ő azonban katona akart lenni.

És pedig ambíciót csinált abból, hogy belőle egykor jeles katona váljék.

A fiatal lélek nem sejtette még akkor, hogy hazafi és katona nálunk nem egymást fedő fogalmak.

Tizenhét éves korában, mint tanult ifju, 1831. szeptember 31-én lépett a 14. sz. I. székely határezredbe. Mint uri család tagja, az ezredben mindvégig a maga költségén szolgált.

Ezredét 3 év múlva egy időre elhagyta. Karánsebesre ment magasabb katonai kiképzetésre. A bánáti illir ezrednek volt itt akkor magasabb katonai iskolája.

Itt tanult egy évvel később Klapka György tábornok is.

A három évi tanfolyam után 26 kitünővel lépett ki az iskolából s tért vissza ezredéhez, míg Klapkának csak 17 tantárgyból volt kitünője.

A mikor az intézetből hazakerült, felebbvalói vegyes érzelmekkel fogadták.

Becsülték benne a kitünően vizsgázott fiatal kadétot, de nem nézték jó szemmel az osztrák mundurban is lelkesedni tudó tántoríthatatlan magyar hazafit. Sulyosító körülmény volt reá nézve az, hogy két bátyja a magyar közélet terén vezető szerepet játszott.

A fiatal kadét Csikszépvizre helyeztette át magát a 6. századhoz, honnan adjutánsi állásra az alezredes mellé osztatott be. Időközben az alezredes irodájában dolgozott.

Később megbízták a végzett tiszthelyettessel, hogy szervezzen kadét-iskolát az ezred kebelében. Ő ezt meg is tette. De az iskola nem vált be. Egymaga a tenger tananyaggal megbirkózni nem tudott. Társai pedig nem tudtak tanítani. És így

tott újságokon kívül írottak is voltak, melyek főképp kereskedelmi érdekeknek szolgáltak és a forgalmi központokról küldésükkel megbízott emberek szállították szét. Ilyen írott újság 1568—1604-ig a nálunk is szereplő Tuggerek augsburgi könyvtárában maradt fenn. Az van még főképp bennük, mi ma az árjegyzékekben szokott lenni.

Nagy hatásuk volt az újságírásra a postahivataloknak is. A posta-hivatalokban verődött össze minden új hír (mint kis és félreeső helyeken mai nap is a patika, malom alatt, a postahivatal helyisége.) Természetesen e híreket korán iparkodtak ott összeállítani. Így keletkeztek a kézirati ordinárius újságok, politikai, vallási és kereskedelmi újdonságokból.

A közlekedés tökéletesedésével hetenként megjelenő újságok jöttek létre. Ezek elsői nemsokára 1600 után jelentek meg, de elvesztek; azonban a heidelbergi egyetemnek 1609-ből jól megővött évfolyama (Relation aller Fürnemmen und gedenkwürdigen Historien), melynek címlapja alul angyalokkal, két oldalt harcosokkal támogatott és felül barokk gerendás keretű. Benne Európa 17 különböző városából van közlemény, minden héten 2—4 negyedrév ivü levelet adott nyilvánosságra. 1611-ben már egy bécsi, 1612-ben egy frankfurti, 1617-ben egy berlini és szeretném írni, hogy hazai is, de fájdalom, nem lehet, s a hazaiakról csak alább lesz szó. Mindez csak azt bizonyítja, hogy a valódi újság német találmány és első ősiük a „Frankfurter Postavisen” (1612—1615) Londonban 1622-ben adták ki az első rendes heti hirlapot, Párisban 1631-ben egy derék orvos írta az első hirlapot betegeli mulattatására.

A XVI. század végéfelé a közvélemény las-

bezárták az iskolát. Horváthot magyar érzése és szervező képessége azonban nem hagyta nyugodni. Szervezett egy magyar olvasó-kört az ezredben.

Célja volt ezzel az, hogy a székely művelt ifjakat a nemzet, az ország helyzetének ismeretéhez juttassa. Ez volt az osztrák katona pályafutásának záró köve.

Az osztrák ezredparancsnokságnak ez nem tetszett. Gedeon ezredes már előzőleg is figyelemmel kísérte őt, mert testvéreiről tudta, hogy kuruc vér van benne.

Időről időre bizalmas jelentést tett az ifjuról estei Ferdinánd katonai parancsnoknak és Metternichnek.

A mikor pedig megtudta, hogy a magyar olvasó-kör számára még a Kossuth lapját is meg-hozatja a gazdag ifju, Horváth Ignác, s azt a társaság olvassa: na hiszen akkor lett igazán veszedelem.

Horváth Ignácot rögtön vád alá helyezték és szigorú fogságba tették. Így sinylődött néhány újságért az ambiciózus katona, három hónapi súlyos fogságban. A vizsgálatnál, zaklatással kiölték lelkéből a katonaság iránti szeretetet. S bár az „Agent Nachricht” tiszté kinevezését meghozta, nem kellett többé a katonai szolgálat.

Pedig jó hasznát vették. Hiszen szolgálata alatt nemcsak iskolát kezdett alapítani, hanem mint műszaki iskolát végzett mérnök, határrendezésben való részvételre is ki volt küldve.

Bécsből kapta a pecsétes levelet a főhadi tanácstól (Hofkriegsrath), hogy a határszélek rendezésében legyen működő tisz. A határbizottságban részt vettek: Románia, Moldva, Törökország-beli kiküldöttek. Utóbbi helyről Briedsan bég. Bécsből Hammer tolmács. Ojtoztól Dragojasaig (Beszterce-Naszódmegye) állapították meg a határokat. Három hónapot dolgoztak kint. Horváth kapott 48 kr napidíjat.

sanként hatalom lett egész Európában, mely elől az uralkodók nem térhettek ki. De ekkor még a sajtó a nyilvános véleményt nem gyámolíthatta, még fennállott az „Erősebbé a jog”, mindamelllett a fejedelem és nép közötti viszonyok szorosabbak lettek

A jobb postai összeköttetések érdeme, hogy a 17. században Németországban már külföldi újságokat is olvastak és ide-oda küldözgették levelek mellékleteként. Így Wallenstein egyszer megköszöni Tillynek a küldött francia lapokat. De valami erősen a dolog mégsem állott, mert mindezen nyomtatott hírforrások mellett kiváló személyiségek, kiknek pénzük és nagy érdekük volt, hogy minden fontos eseményről lehetőleg gyorsan értesüljenek „avisó írókat” tartottak. Természetesen ezek nagy kereskedelmi helyeken laktak, hol mindig merültek fel új hírek pld. Velence és Nürnbergben.

Azonban sem ezen írott tudósítások, sem a nyomtatott lapok nem szorítottak pusztán politikai eseményekre; közöltek egyes emberek és egész vidékek életéből mindenféle más hirt. Pestis és drágaság, üstökösök és csodák, ritka állatok pld. mutogatott elefánt, nagy ünnepek és tüzi játék többé-kevésbé méltatásra találtak. Ellenben hiányoztak akkor még a családi hírek. Erkölcösök szülek egészen odavoltak, midőn 1722-ben egy frankfurti lap a rendőrség engedelmével házasságkötéseket és születéseket közölt. A Leipziger Zeitung 1785. március 19-én közölte az első halál- esetet, az eddigi szokásos szomorú jelentések helyett. Mivel másféle hirdetések sem voltak, megközelítően sem oly nagy számuak mint ma; mivel a nép nagy része nem tudott

Három havi súlyos fogság, két havi profosz-
aristom után tehát otthagya a katonaiéletet

Pedig váltig biztatta Schirndik őbester, ne
mondjon le. Jövé teszi az elkövetett dolgokat. Az
ambiciózus ifjú meggyőződött, hogy hazáját sze-
rető becsületos magyar ember az osztrák hadse-
regnek kötelékében nem érvényesülhet.

Letéve az egyenruhát, utazni ment. Bejárta
Németországot, Sveicot, Hollandiát, Belgiumot,
Angliát, Francia- és Olaszországot. Midőn haza-
tért, a gazdaság után látott.

Agyagfalvára a székely gyűlésre már hat-
vankét Mátyás-husár élén jelent meg Horváth
Ignác. Igaz, hogy a huszárok szörén ülték meg
a lovat és csak sapkájuk és kardjuk volt, de lel-
kesedés annál több volt bennük.

Az agyagfalvi gyűlés után alakult három tá-
bor egyikének vezetését Horváth I. parancsnok
vállalta el. Ezzel s a később szervezett csapattal
küzdött Urbán ellen Sáromberkén, Marosszent-
ivánon, Szászrégenben, hol Teke felé futott meg
a komisz férfiú.

Nyáradtónél már 108 huszára volt. Több
kisebb-nagyobb csatát küzdött végig, míg végre
összegyűlt a székelység Uzonban, hogy eldöntsék
azt, hogy aktív, vagy passiv magatartást tanusit-
sanak-e a jövőre nézve.

Riebel osztrák őrnagy arra szólította őket,
hogy tegyék le a fegyvert.

Horváth javaslatára a gyűlés az aktivitás
mellett döntött.

Ezután Prázmár, Hermány, Hidvég, Föld-
vár körül csatáztak s csak br. Heydtával szem-
ben nem tudtak győzni. Ez 6000 sorkatonasággal
támadta meg a barótiakat az Olt torkolatánál
Alsó-Rákoson s ekkor dec. 9 én baj volt a szom-
széd Köpecen.

Am ezenkívül a Mátyás-huszárok s a 12-ik
zászlóalj fentartotta Háromszéken a magyar zász-
lót. Másutt mindenütt az osztrák, oláh és szász
garázdálkodott.

Ők ekkor 17 pontba foglalt szerződéssel
fegyverszünetre léptek.

Az egyesítésnek első pontja az volt, hogy a
foglyokat kölcsönösen kiadják.

Ezt a feltételt nem tartotta meg az osztrák.
A foglyok közül egy őrnagyot, egy századost és
egy hadnagyot visszatartott.

E megállapodásokat Bem és Teleki Sándor
Besztercénél olvasták.

Am a székelyek is neszét vették Bem apó
Erdélybe jövetelének.

olvasni, sokaknak meg Németország szakadozott-
sága és tehetetlensége miatt kevés érzékük volt
az állam élete iránt: elhihető, hogy még a neve-
zetesebb lapoknak is kevés vevőjük volt. Sokat
tett az is, hogy szomszédos országban folyt-e a
háboru vagy az otthont dulta. Aszerint nőtt,
fogyott e szám.

Az újságírás nagyobb lendületet az 1789-iki
francia forradalomtól kapott. Ettől kezdve a heti
újságokat hetenként kétszer, sőt négyszer is kiad-
ták. Aztán újak létesültek a legtöbb Francia-
országban, hol a forradalom heve 750-et terem-
tett. Még a politikailan Németországban is újsá-
gok hevertek a postillákon, pandektákon és recept-
könyveken. A világ a cancelláriákon újságot olva-
sott a dolog végzése helyett, a parasztkor
kor máj újságok kedvéért teltek meg. Németország-
ban akkor többek közt az „Allgemeine Zeitung“
1798-ban keletkezett, mely száz évig nagy szere-
pet játszott. Németország szellemi életében és
hazánkban is szomoruan ismeretes. Mindenekelőtt
nagyobb lett az eddigi lapok értéke, terjedelmüket
és elterjedésüket jelentékenyen gyarapíthatták.
Mert a szabadságnak Európában villámként elter-
jedt eszméi kedvet keltettek a politikával foglal-
kozáshoz és a hivatásos újságíróknak mind több
lárátot szereztek. Azóta a sajtó jelentősége fol-
ytonosan, de lassan gyarapodott. Sok érdeket
ébresztett nagy Napoleon szereplése, s bukása
után a lelkeket még inkább izgatta a hatalom
részéről a gyepő szorosabbra fogása és a szabad-
ságra törekvés elfolytása. Magában Jenában a
szabadelvű lapoknak egész sora keletkezett; tiltá-
kozott is nemsokára az osztrák kormány a wei-
marinál Jena ezen üzemei ellen, s kivált Metter-
nich és hasonszerű társai voltak felbőszülve a
nyíltság ellen, melylyel a birodalom ügyét tár-
gyalták. Mikor pedig Sand, a fanatikus jeni diák
Kotzebuet, a sikamlós erkölcsű író és orosz álla-
mi tanácsost meggyilkolta, oly szövetségi határo-
zatokat hoztak, melyek a XVIII. század végén
szerzett sajtó-szabadság vesztét és a legtöbb
szabad szellemű újságát idézte elő. (Folyt. köv.)

Matskásy Anti hozta meg az örömhirt
a székelyeknek. Boeskorban, tüzszőben, nyitott ing-
gel oláh parasztlőtzetben jelent meg.

Este gyűlt össze a tisztikar. Előttük elmondta
Bem bejöveteletét. Kihuzta zsebéből a karácson
harmadnapján Kolozsvárt nyomtatott Bem kiált-
ványát. Felolvasta. Volt öröm, lelkesedés, él-
jenzés

Horváth Ignác kéznél tartott 6 huszára
még azon éjjel benyargalta a falvakat hirt adni.
Mint a futó tűz, terjedt a jó hír. Másnap, mint a
hőgőrgöteg, omlott a falvakról a katonának való
nép. Kész volt a sereg. Gál Sándor Kézdivásár-
hely vidékét lelkesítette fel.

Ismét csatákba mentek tehát s nap nap
után küzdöttek, míg végre febr. elején az első
muszka sereget megpillantották Szentpéternél.

Ezt az öreg ur érdekesen tudja elmagyarázni.
Ő ekkor már őrnagy volt.

Századja élén neki vágatott Szent-Péternél
a muszka seregek. Nem törődött a sortűzzel, a
villogó lándzsákkal. Egy muszka tisztet levágott.
Azonban arcán átdöftek egy lándzsát, melynek
hegye a szájüregre a hatolva, tulfelől kijött. Nyá-
kán is súlyos szurást ejtettek. Egy lándzsa-hegy
a hátán furódott be s a tüdejéig hatolt. Az ötö-
dik mély sebet combján ejtették.

Megsebesítették a lovat is. Őtet pedig, mint
tetszhalottat hagyták a havon.

A csata után huszárai emelték fel. Gondos
ápolás mentette meg.

Egy hónap mulva, március 5 én, 3 nyitott
sebbel ismét lovon ült s küzdött. További küz-
delmének sok érdekes epizódja van s egy más
alkalommal az öreg ur eleven elődása után le
fogom ezeket is jegyezni.

E hó 31-én családias jelleggel megfogjuk
ünnepelni születése 90 éves emlékét e férfiúnak,
kinek arcképe mellett e napokban is elmerengett
a 48 as muzeum emléktárgyainak szemlélete köz-
ben az ország különböző részeiből megjelent sok
ifjú szép tanítónő Kolozsvárt.

K. I.

**Füszkereskedők országos bevásárló szö-
vetkezete.** A budapesti füszkereskedők egye-
sülete iniciatívájára magyar füszkereskedők be-
vásárlási szövetkezete alakult Budapesten. A
fontos és nagy szerepet betölteni hivatott egye-
sülés alapszabályai szerint a szövetkezet célja:
a) a tagok áruszükségletének közös beszerzése
oly célból, hogy így a nagybani vásárlás előnye-
iben részesüljenek; b) a tagok üzleti érdekeinek
előmozdítása általában. A szövetkezet tagja lehet:
a) bármely magyarországi kis- és középfüszker-
keskedő, a nagykereskedők kivételével, ha legalább
egy üzletrészt jegyez; b) a füszkereskedők szük-
ségletét képező áruk termelői vagy gyártói, ha az
igazgatóság által esetről-esetre, külön-külön meg-
határozandó számú üzletrészt jegyeznek.

Székely-ügyek megoldása.*

A fenti cím alatt a „Székely-Udvarhely“ 59.
számában folyó hó 17-én megjelent közlemények-
hez a tek. szerkesztőség becses engedelmével, az
alábbiakban leszek bátor hozzászólani.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesü-
let e hó 12-én tartott gyűlését a tek. szerkesztő
ur jogosan hasonlította egy országgyűlési üléshez,
mert azon sok szép gondolat és nemes óhaj ju-
tott kifejezésre. Az egyesület széleskörű, nemes,
önzetlen működését dicsérni itt a nyilvánosság
előtt, annál is inkább nem akarom, mert egy régi
magyar közmondással élve: „munkája dicséri
mesterét“, a tettek és tények az eredmények és
a végzett munka összege adja meg az egyesület-
nek a megérdemelt dicsőretet.

A mióta a székely-ügyek, — pardon, ma-
gyarul mondva — a székely-akció kérdése föl-
vetődött s ezen kérdés megoldásával való foglal-
kozás közelebb, az Udvarhelyvármegyei Gazda-
sági Egyesület vitte e téren a vezető-szerepet.

Az ügy érdekében többszörös igazgató-
választmányi ülést tartva. Ezen ülések eredménye
a tekintetes szerkesztő ur által a fentebb jelzett
újság-cikkben lett ismertette.

A közlemény többszörös átolvasása arról
győződött meg, hogy az Udvarhelymegyei Gazda-

* Habár ezen cikkely egyes kifejezéseivel nem is ér-
tünk egyet, nehogy elfogultság vádja érhesen bennünket,
szórol-szóra közreadjuk. Azonban a kimagaslóbb — bizo-
nyára jóindulatu — tévedéseket közbe-közbe megjegyzéssel
kísérjük. Szerk.

sági Egyesület a gazdasági répoktatás és a gazda-
sági téli háziipari tanfolyamok rendezésével méltó-
képen nem foglalkozott. (Ezen ülés főképp a
székelyföldi kirendeltség jelentését tárgyalta.
Szerk.)

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egyesület
minden (!?) működésénél, mely köz- és mező-
gazdasági, ott találjuk a már szálló és hangzatos
kifejezést, hogy „székely ügy“ és „székely akció“.
(Ezt csak akkor tessék „ott találni“, amikor val-
óban arról van szó. S hogy gyakran beszél róla
az egyesület, az hibája nem, csak érdeme lehet!
Szerk.) De látjuk, hogy hazánk nemzetiség lakta
(Szíveskedjek a székelyföldi gazdasági egyesületek
működését venni zsinórmértékül. Ott bizonyára
elől állunk. Szerk.) vidékein mit tettek államse-
gélylyel a nép szellemi, gazdasági és háziipari
fejlesztése érdekében; pl: az 1902—903. év telén
következő államsegélyek lettek kiosztva:

1. „Szász gazdasági egyesület“ 3500 ko-
rona államsegélylyel tartott: hét gazdasági és
tizenkét háziipari tanfolyamot;

2. „Délvidéki gazdasági egyesület“ (melynek
tagjai: svábok, oláhok és rácok) 6000 korona
államsegélylyel hat gazdasági és nyolc háziipari
tanfolyamot;

3. „Temesmegyei gazd. egyesület“ 4500
korona államsegélylyel négy gazdasági és tíz házi-
ipari tanfolyamot;

4. „Trencsén várm. gazdasági egyesület“
1200 korona államsegélylyel két háziipari tan-
folyamot;

5. „Szepes várm. gazd. egyesület“ 750 ko-
rona államsegélylyel két gazdasági tanfolyamot;

6. „Nagyküüllő várm. gazd. egyesület“ 1500
korona államsegélylyel két gazdasági és egy házi-
ipari tanfolyamot;

7. Krassószörény várm. gazd. egyesület“
2000 korona államsegélylyel nyolc gazdasági és
öt háziipari tanfolyamot;

8. „Hunyad vármegy. gazd. egyesület“ 2000
korona államsegélylyel nyolcz gazdasági és öt
háziipari tanfolyamot;

9. „Fogarás várm. gazd. egyesület“ 500 ko-
rona államsegélylyel tartott 44 gazdasági elő-
adást.

(10 ikül bizonyára idetalál az Udvarhelymegyei
Gazdasági Egyesület is, amely 1903—1904. telén
1000 korona államsegélylyel két háziipari tan-
folyamot és 30 gazdasági szakelőadást rendezett.
Szerk.)

A felsorolt vármegyékben nem volt „székely
akció“ (Ez nem jöhet a mi rovásunkra! Szerk.)
s magyar akció is bajjal lehetett; mert ott bizony
a magyarság tiz százalékon alól áll.

Magyar lakta vármegyékben tartott hasonló
működéseket nem akarok felsorolni, hisz azt a
magyarság, — a nemzet fentartó elem érdekében
a legtöbb helyen meg sem kísérelte. — (Ez
sem a mi hibánk. Szerk.)

A mezőgazdasági ismeretek terjesztésére, a
téli házi-ipar fejlesztésére, illetve meghonosítá-
sára alkalmasabb és ráutaltabb nép nincs széles
ez országban, mint az udvarhelymegyei székely-
ség. (Ez igaz! Szerk.)

Alólírott, ki a délmagyarországi svábok,
oláhok, szerbek, s a felsőmagyarországi tótok mű-
ködését közvetlen tapasztalatok, személyes meg-
győződések alapján hasonlítottam össze székely-
ségünk ez irányu működésével, a legjobb meg-
győződésem szerint merem állítani, hogy a székely-
ség szorgalom, felfogás és kitartás tekintetében
mindenek felett áll.

Mint meggyőző bizonyítékot kell felemlítenem,
hogy az általam rendezett alsósiménfalvi kosár-
fonó tanfolyam tanulói reggeli 7 órától este 10
óráig dolgoztak, így e tanfolyam 45 tanulója a
két hónap alatt több mint ezer tárgyat készített.

A megye területén tartott gazdasági előadá-
saimat nemcsak szép számmal és nagy figyelem-
mel hallgatták mindenütt, hanem a legtöbb hely-
lyen követik is a hallottakat.

Meggyőződésem, ha az udvarhelymegyei
gazdasági egyesület legalább évi 20.000 korona
államsegélyt kieszközölne és ezzel 40 községben
gazdasági és háziipari tanfolyamot rendezne, úgy
a „székely akció“ érdekében minden más gazda-
sági egyesületnél a legtöbbet tenne.

Az eladósodott és a tönk szélére jutott
székelységet megmenteni üres beszéddel s gyüle-
sezésekkel, anketekkel és bankettekkel nem le-
het (Ha jól megfigyelte volna vármegyénk főispán-
jának üléseken és értekezletek alkalmával mon-
dott beszédeit, ugyanczen szavakat hallotta volna
tőle is. Mi már hallottuk! Szerk.); mert a „székely

akciónak" üres szavakban való megoldása nem egyéb, mint egy sikerült operáció, mely után a paciens jobblétre szenderül.

Szekelykeresztur, 1904 július hó 24-én.

Szentannay Sámuel

kir. gazd. szaktanár.

Hitelügy.

Ingatlan adásvételi és jelzálog-bank. Magyar ingatlanbank mint szövetkezet cég alatt Budapestben igazán házagot betöltő szövetkezet alakult, mely működési köréül az ingatlanok (városi házak, telkek és földbirtokok) adásvételét, bérletét, kezelését és az ingatlanok eladásának és vételének közvetítését tűzte ki, hogy pedig az ingatlanforgalmat biztosítsa a házak és birtokok terheit rendezze, olesó jelzálogos kölcsönöket is nyújt, illetve közvetít és a meglevő drága jelzálogkölcsönöket olesőbbakra konvertálja. A szövetkezet absolute semmi díjat vagy költséget nem számít sem a közvetítésnél, sem a hitelnnyújtásnál, hanem csak az ügylet perfektuálása esetén köt ki csekély százalékat, mely azonban szintén a tagok között osztatik szét, részjegyeik arányában. A szövetkezet különösen az ingatlanok adásvételének modernebb alapokra helyezésére fektet sulyt és e célból Budapestben, VII. Almásy-tér 2. sz. alatt nyilvántartási irodát nyitott, ahol bárki ingyenesen bejelentheti, ha ingatlant eladni vagy venni akar és ugyanott szintén költségmentesen bármikor felvilágosítást nyerhet az intézetnél bejelentett, máris nagyszámu eladásokról és vételekről. Az intézet igazgatósága élén Landherr Gyula fővárosi építész és Kallós Samu dr. ügyvéd állanak; a felügyelőbizottság tagjaiul pedig Brüll Dániel dr., Szabó Endre és Kormos Gyula választattak meg.

Közlekedés.

M. kir. posta- és távirtdaigazgatóság Kolozsvárt.

15170-904.

Értesítés.

Az erdélyrészi hálózatokkal való távbeszélő forgalomba a kiépített összekötő vezeték használatára vonatkozólag a következőket hozom a közönség tudomására.

1. A szekelyudvarhelyi m. kir. posta- és távirtdahivatalnál levő nyilvános távbeszélő-állomásról f. hó 21-től kezdve bárki az erdélyrészi törvényhatósági, valamint a beszercei, brassói, dési, kolozsvári, marosvásárhelyi, nagyszabeni, segesvári és szászrégeni városi távbeszélő hálózatba kapcsolt s a hivatalnál megtekinthető névsorban felsorolt (a „Szekely-Udvarhely” f. évi 61. számában egész terjedelmében közölt) előfizetőkkel, esetleg az azokban felsorolt központokkal, illetve a távbeszélő központokkal ellátott városokban vagy községekben lakó olyan egyénekkel is, a kik nem előfizetők, beszélhetnek.

2. A beszélgetés díja: Udvarhelyvármegyében, Szekelyudvarhely-Homoród fürdővel 5 pernyi időre 20 fillér, a vármegyében a többi hivatalok egymásközt 60 fillér, kivéve a szekelyudvarhelyi központot, mely központtal és az azokhoz csatlakozó előfizetőkkel vagy nem előfizetőkkel és viszont folytatott beszélgetés díja 5 percnként 1 korona. A szomszédos vármegyében (Kisküküllő, Marostorda vármegyék) 5 percnként 1 korona, a szomszédos vármegyén tul levő helyeken (Alsófehér, Hunyad, Kolozs, Szeben vármegyék Tordararanyos, Brassó, Beszerce, Dés, Marosvásárhely, Segesvár, Szászrégen városok) közönséges beszélgetés díja 3 percnként 2 korona.

3. Az állami táviratok feladására jogosított hatóságok és hivatalok által létesítendő beszélgetések utáni díj az illető hivatal terhére lesz irva és tartozása tőle az év végén a posta- és távirtdahivatal által nyugta ellenében készpénzben szedetik be.

4. Teljes díj visszafizetésének helye van:

- a) ha a hívó és hívott fél valamely műszaki vagy kezelési hiba miatt nem kapcsolható össze s az hivatalosan megállapított,
- b) ha a hívó fél a bejelentett beszélgetést az összekapcsolás foganatosítása előtt visszavonja,
- c) ha a hívott állomás felhívására nem felel.

Minden más esetben a hívó fél által előre fizetett, vagy hitelezett beszélgetési díj csak a visszavonási díj levonásával fizetetik vissza. A visszavonási díj, a megfizetett beszélgetési díjnak egy harmad része.

5. Nem előfizetők felhívása (ha a felhívandó megbeszélés, levél vagy távirat útján nem értesít-

tett, hogy egy bizonyos időben jelentkezék „díjköteles szolgálati értesítés” vagy beszélgetésre való felhívás útján történik. Első esetben a szolgálati értesítés és beszélgetési jegyet a felhívó fél maga állítja ki és az említett nyilvános állomáson átadja. Második esetben a felhívó azon központtal való összeköttetést kéri, melynek területén a felhívandó fél tartózkodik s ezen központnak mondja be közvetlenül a felhívandó megtalálására vonatkozó adatokat.

A díjköteles szolgálati értesítés díja a vármegyében 30 fillér, a szomszédvármegyében 50 fillér, a többi helyekre 1 korona, a beszélgetésre való meghívásért a rendes beszélgetési díj fizetendő.

E két díj semmi esetben sem térítetik vissza.

6. A beszélgetési és szolgálati értesítések esetleg meghívások díjait mindig a felhívó fél tartozik fizetni, a felhívott felek ilyen díjak megfizetésére nem kötelezhetők.

A távbeszélő berendezésen való beszélgetések további kiterjesztéséről a t. közönség külön fog értesítettetni.

Kolozsvárt, 1904. július 27-én.

Vuchetich,

posta- és távirtdaigazgató.

Külömfélék.

— **Horváth Ignác jubileuma.** Horváth Ignác 1848—49-es Mátyás-huszárezredes hazánkfia, ma (vasárnap) tölti be életének 90-ik évét. A nagyidők eme vitéz tanuja, mindenkor rendíthetetlen hazafiságról tett tanubizonyosság s verét ontotta a magyar szabadság, egyenlőség és testvériség dicső önvédelmi harcában. Büszkén vallhatjuk tehát vármegyénk nagy fiának, mert hiszen Magyar-Zsákok községben ringott bölcsője s először e megye területén pillantotta meg lsten szabad egét, melyet most immár elaggott szemével többé nem láthat. Hazafias készséggel csatlakozunk a kolozsvári Országos Történelmi Ereklje-Muzeum által a mai napon megtartandó ünnepélyen elhangzandó jó kívánságokhoz, melyekkel nagyjaink érdemeit némileg elismerni törekednek. Meg vagyunk győződve, hogy városunk és vármegyénk hazafias érzelmű lakossága is teljes szívvel, tiszteletteljesen hajtja meg fejét az érdemes aggasztán előtt s velünk együtt jó egészséget kíván vitéz fiának hátra levő napjaira. A kolozsvári ünnepély, mely ma d. e. 11 órakor a városház közgyűlési termében foly le, következő pontokból áll 1. Horváth Ignác ünnepélyes meghívása a jubileumra. 2. Fekete Nagy Béla h. polgármester üdvözlöte. 3. Az egykori bajtársak nevében az ünnepellet köszönti Nagy Pál főhadnagy, számtanácsos, a kolozsvári honvéd-egylet elnöke. 4. Az Ereklje-Muzeum üdvözlö, mint tiszteleti tagját. 5. A háromszéki hazafias szekelyek nevében zetelaki Bíró Lajos, kézdívásárhelyi főgimnáziumi tanár üdvözlö beszéde. 6. Az érkezett üdvözlö táviratok és levelek felolvasása.

— **Személyi hírek.** Hollaky Arthur, vármegyénk főispánja pár napi távollét után pénteken haza érkezett és holnap a gazdasági egyesület választmányi ülésén elnököl.

— **Áthelyezés és kinevezés.** A pénzügyi m. kir. miniszter M a g y a r József helybeli kir. adótitztet a szegedi kir. adóhivatalhoz áthelyezvén, helyébe D i c k m a n n Jakab hódási adóhivatali gyakornokot kir. adótitstnek nevezte ki az itteni adóhivatalhoz.

— **Kitüntetett cipésziparosok.** A helybeli Orbán Nagy és Tamás tekintélyes cipésziparos céget a mult évi debreceni első országos cipészipari és munkagép szakkiallítás arany éremmel tüntette ki a bizottság. A kitüntetett cég most kapta meg az igen szép kivitelű érmet, mely szinaranyból van. Középen Debrecen szabad kir. város címerével „Debreceni I-ső Országos cipészipari és Munkagép Szakkiallítás” körirattal. A másik oldalon „1903. aug. 15.” Az Orbán, Nagy és Tamás cég ezzel a hetedik kitüntetés birtokosa, a melyek mindenike városunk cipész-iparának fejlett voltát igazolja. Szivesen osztózzunk a derék cég sikereinek örömeben s kívánjuk, hogy jövőre is becsületet szerezzenek szakmájukban.

— **Az időjárás vármegyénk területén igen kedvezőre fordult.** Naponta kapunk egy-egy kis esőt. A Sövidéken is bőven hullott az áldás. A föld 20 cm mélységre megázott. A gazdák kitünonen tudnak szántani.

— **A szekelyudvarhelyi önkéntes tűzoltóegylet parancsnoksága** f. évi augusztus hó 7-én Szekelyudvarhelyt, a Gergely Ferenc-féle Sösfürdőn zártkörű nyári táncmulatságot rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőbizottság. Belépti-díj személyenkint 1 korona. A mulatság kezdete délután 4 órakor, melyet három ágyu-lövés fog jelezni. A tiszta jövedelem a tűzoltók ruházati alapja javára fordítatik. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

— **Elhalasztott körutazás.** A kamarai titkárok szekelyföldi tanulmányi körutazását a soproni kamara kérésére, szekely kereskedelmi és iparkamaránk a jövő évre halasztotta. Reméljük, hogy addig a tervbe vett utirány is módosul s vármegyénket sem kerül el.

— **Szekely Dalegylet hangversenye a szovátai és korondi fürdőkön.** Utunk indultunk újból, hogy szekely testvéreink között zengjék az édes, elbájoló magyar dalt. — Első sorban is Szovátán jelentünk meg, remélve, hogy válogatott műsorunkkal egy pár élvezetes órát szerezhetünk a fürdőző nagyszámu közönségnek. A lelkes magyar dalnak azonban nem volt közönsége, mert a fürdőnek a dal iránt éppen nem fogékony aligazgatója — bár ez irányban megkerestett, mint mondá „f e l e d é k e n y s é g b ő l” — mitsem tett ügyünk előbbre vitelen. S mert gondolta, hogy „nyárban minden bokor szállást ad”, holmi csűr-félenek illatos szénáján hálunk meg, ábrándozva szebb napokról, a dicsőségről, mely ott a magyar tengerparton egykoron utunkat rózsákkal hintette be. Csüggedetlen lélekkel mentünk tovább Korondra, e kies, gyönyörű fürdőre, melynek tulajdonosa és igazgatója aztán rajta volt, hogy dalegyletünk szép multjához méltó fogadtatásban részesítjön. E fürdőn ugy anyagi, mint erkölcsi tekintetben teljesen kárpótolva lettünk azért a sikertelenségért, amelyet a szovátai fürdő aligazgatója — az ő állítása szerint — gyenge memoriaja, szerintünk azonban hangversenyünkkel szemben tanúsított nemtörődömsége okozott s amelyet a legjobb akarat tal sem számíthatunk életünk kellemes órái közé. — Résztéttel közöltük derék szekely dalosaink panaszos sorait, de sokkal inkább sajnáljuk a világfürdő név felétörkvő gyógyhely vezetőségének szük látó körre valló eljárását.

— **Nyilvános köszönet.** A Szekely Dalegylet Korond-fürdőn rendezett hangversenyén következő szives felülfizetések történtek: Gáspár Balázs tanár 2 K 60 f, N. N. 1 K és Nagy Árpád 40 f. Fogadják a Dalegylet köszönetét.

— **Követendő példa** Az óriási szárazság következtében beállott nagy takarmányhiányon, most, hogy az ég megnyitotta áldást hozó csatornáit, a „Sövidék” egyes községei ugy akarnak segíteni, hogy a birtokosságok közös akarattal a buzabehordás után a tarlókat felültatják és a határokat mesterséges s gyorsan fejlődő takarmány növényekkel, így zabos búkköny, tarló répa stb vetik be. A szükségessé vetőmag beszerzésére a szekelyföldi kirendeltség megbízottját, Dörner Bélát fogják a gazdák felkérni. Helyeseljük az egészséges, szép eszme megpendítését és a kivitelén fáradozóknak dicséretünket nyilváníjuk, Vajha vármegye szerte a birtokosságok hasonlóképen gondolkodjanak és mentől előbb a cselekvés terére lépnek. Nincs sok idő gondolkozni.

— **Nyári szünet** A legtöbb hivatalban legálább a július—augusztusi nagy szünet alatt némi k dvezményben részesülnek a tisztviselők Igy van ez nálunk is; sőt a kir. pénzügyigazgatóságánál sincs délután hivatalos óra. Azért mondjuk sőt, mert a pénzügyigazgatóság — ugy látszik — „bort iszik” és a kir. adóhivatalnak „vizet prédikál”. Az adóhivatalnál ugyanis naponta reggeltől egész estig van a hivatalos óra. Holott talán méltányos lenne a paritás elvéből kiindulva — egyforma mértékkel mérni a jót. Hiszen, ha reggel 7 órától délután 1 óráig a hivatalos ügyeket elintézhetik a pénzügnyél, bizonyára az adóhivatal tisztviselői kara is elvégezi a magáét. Több humanitást és igazságot kérünk azoktól, akik ezeket pártatlanul kell kezeljék.

— **Az erdei legeltetés és a lombtakarmánygyűjtés.** Tallián Béla földmívelésügyi miniszter az erdei legeltetés és a lombtakarmánygyűjtés dolgában két rendeletet adott ki a közigazgatási bizottságokhoz. Az elsőben azt mondja a miniszter, hogy a jelenleg országszerte uralkodó nagy szárazságra s az ez által előidézett legelőhiányra való tekintettel az állami kezelés alatt álló erdők birtokosai közül előreláthatólag többen fognak olyan erdőterületek kivételés legeltetésének megengedéseért folyamodni, amely területek az érvényben lévő erdőgazdasági tervek rendelkezései szerint tilalom alatt tartandók. Erre való tekintettel felhívja a közigazgatási erdészeti bizottságot, hogy az állami kezelés alatt álló erdők birtokosainak a rendkívüli legeltetés engedelmé-

sére irányuló s a közigazgatási erdészeti bizottsághoz beérkező kéréseire esetről-esetre elnöki uton kérje ki az állami erdőhivatal véleményét s ha a legeltetést az állami erdőhivatal olyanoknak találja, hogy az erdők helyre nem hozható károsításaitól nem kell tartani, a legeltetésre az engedelmet a szükséges föltételek és óvrendszabályok kikötése mellett az ideai rendkívüli szárazság idejére saját hatáskörében elnöki uton késedelem nélkül adja meg. A második rendeletben arra az esetre intézkedik a miniszter, hogy ha az ideai tartós szárazság által veszélyeztetett állattenyésztési érdekek szempontjából szükségesnek mutatkozik, hogy az ország legnagyobb részében beállott takarmányhiány a megengedhetőség határáig az erdők termékeiből is pótolassék. Ezért felhatalmazza a bizottságot, hogy a törvényhatóság területén levő összes — tehát nemcsak az állami kezelés alatt álló — erdők birtokosainak ez iránt előterjesztett kérelmére — a királyi erdőfelügyelő szakvéleményének meghallgatása után mindenütt, ahol ez által az erdők föntartása és okszerű kezelése veszélyeztetve nincsen, az ideai szárazság idejére a rendkívüli használatokat késedelem nélkül adja meg.

— A „Szentföldi róm. kath. tanítók köre“ a szovátai fürdőn épült „Tanítók Háza“ javára Sófalvi Illyés Lajos és Clarisse leánya védnöksége alatt f. évi augusztus hó 3-án a szovátai gyógyfürdő felső telepén az „István szállóban“ műsorral egybekötött zártkörű táncestélyt rendez, a következő műsorral: 1. Játszik a fürdői zenekar. 2. Viharban, Dürnertől, előadja a tanítók dalkara. 3. Felolvasás, tartja Kaecó László lelkész. 4. Cimbalom szóló, előadja Szeitz Margit tanítónő. 5. Szaval, Kovács Pongrác tanító. 6. Balatoni nóták, Gaál F.-től, előadja a tanítók dalkara. 7. Monológ, előadja Petres József tanító. 8. Fel a szt. háborura, Végler Gy.-től, előadja a tanítók dalkara. Beléptidij: személyjegy 2 K, családjegy 5 K. Kezdeté este fél 8 órakor. Ezt megelőzőleg délelőtt 10 órakor ünnepélyes megáldása a fürdőtelepen épült tanítók házának.

— A kobátdemeterfalvi tanuló ifjuság e hó 24-én Kobátfalván fényesen sikerült táncmulatságot rendezett, melyen megjelent az egész Nyikó vidékének színe-java. Ez a gyönyörű mulatság — mint lapunknak írják — föllevenítette azoknak a híres bálóknak az emléket, amelyek Kobátfalvát megyszerte ismeretessé tették. Fényességét az a meglepő eset is igazolja, hogy az első négyest 40, a másodikokat pedig 50 pár táncolta végig.

— A cselédek betegápolási díja. A cseléd-tartó közönséget közelebről érdekli az a határozat, amelyet a közig. bíróság a napokban hozott. Tudvalevőleg a nyilvános betegápolásról szóló törvény 5. szakasza szerint a cseléd-tartó gazda 30 napig tartozik a cselédnek megfizetni a betegápolási díjakat, ha a cseléd a tényleges szolgálati idő alatt önhibáján kívül betegedett meg és legalább 15 napot már szolgált. — Miután a törvény indokolása szerint nem vehető figyelembe, hogy a cseléd idült betegségben szenvedett-e, vagy szolgálata közben szerezte-e, az illetékes hatóságok a gazdát az előbbi esetekben is kötelezték a gyógydíjak megfizetésére. Most a közigazgatási bíróság kimondotta, hogy ha a cselédnek a betegsége már a szolgálatba lépése előtt fennállott, akkor a gazda nem köteles a gyógydíjat fizetni.

— Az élelmiszerek piacáról. (A Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete budapesti jelentése július 29-éről a „Szekely-Udvarhely“ számára.) A piacra kerülő gyümölcsfélék között a kajszin barack szezonja végére jár s az őszi barack és ringló képezik a forgalom főtárgyát. A takarmányhiány folytán az idény jellegétől eltérőleg kevés áru kerül piacra és így az árak szilárdak. — Tojáspiacon áremelkedés nem konstatalható, aminek okát leginkább abban találja, hogy a legtöbb áru apadt, a friss, telt áru jobban értékesül.

— *Kidobott pénz* — bármily csekélynek látszó is — csak az olyan hirdetésért fizetett összeg, amelyet igen korlátolt számú és nem érdekelt közönség olvas. Ellenben a „Szekely-Udvarhely“ apró és rendszeres hirdetései — melyeket he-

tenként kétszer: *csütörtökön és vasárnap* nemcsak Udvarhelyvármegye székhelyén s minden valamire való és számottevő községében, hanem az ország legtávolabbi részében is sok ezren olvasnak — a *legolcsóbbak*, mert feltétlenül eredményt biztosítók.

Csarnok.

Julius 31.

Egy nap egy nemzet gyászáról beszéle,
De hangja most dicsőségnek zenéje.
Minden akkordja egy-egy eszme tábor...
Ekkor halt meg csatán Petőfi Sándor.

Nem sir ma senki, hogy megszűnt a dal,
A hur elpattant: e nap diadal!
Mindenki büszkén ejt ki egy nevet —
Csupán a költő hullat könnyeket.

Ha nem honáért foly ki ifju vére,
Ha sirja békés, agg költőt fogad:
Rut pókhálót fon a közöny nevére —
S még most is bántja őt egy gondolat.

Lányi Imre.

A szekely nótá-fa. A „Hazánk“ című kitűnően szerkesztett előkelő napilapból olvassuk a következőket: Udvarhelyvármegye Szentmiklós községében él egy derék legény, Lukácsi Sófalvi Dénes, aki az édes apja kis szekely birtokán hasítja a barázdát, vágja a rendet. Ezt a 19 éves legényt azonban a csendes nyári éjszakákon, madárdalok hajnalokon, az ernyők árnyán megszállja valami ismeretlen vágy: a természet szeretete s ezt formás, szép nótákban mondja el faluja népének. A költészettant nem olvasta ez a szekely legény, hanem talán a fülemile dala, a pacirta reggeli csicsérgő imája tanította meg a csengő rimekre. Ime ideiktatunk versei közül egyet, úgy, ahogy ő megírta, talán gyönyörűséget találnak benne olvasóink is, mert a természetes tehetségnek kedves, egyszerű megnyilatkozása ez, olyan, amelyet sok tanult fővárosi poéta képes lapokban megjelent verselményeiben is hiába kerestünk:

TAVASZI DAL.

Téli nagy álmából ébred a természet,
Zöld pázsit borítja a réteket, mezőket.
Nyáj-kolomp, madárdal hangzik szét a tájra,
Estharang csengése... pásztor furulyája.

Nyájas, üde szellő susog lágy szavakat,
Sugdos füleinkbe örök nagy titkokat.
Csicsérgő madárdal a zöld lombok között,
Andalító illat, kis virágok fölött.

Mormog a vizeknek sebes áradatja...
Légy üdvöz Teremtő, tiszta keblek Atyja!
Köszön a kis virág, zug a lombos erdő:
Légy áldva, dicsérvé, halhatlan Teremtő!

Barangol a szélvész, rázva bércek ormát...
Teremtő! legforróbb hálánk szálljon hozzád!
Estharang csengése hangzik szét a tájra...
Szent, szent az Úr, legyen üdv nevének s hála!

Szentmiklós (Udvarhelymegye.)

Lukácsi Sófalvi Dénes.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

Szám: 381—1904.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület választmánya f. évi augusztus hó 1-én d. e. 9 órakor a vármegyei ház kistermében rendkívüli választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívattak.

Tárgysorozat:

1. Intézkedés a szüzugyula ügyében
2. A szálal takarmánynak a vármegye területéről idegen államba kivitelét megtiltó indítvány tárgyalása.

Szekelyudvarhelyt, 1904. július 15-én.

Az elnökség.

Szám: 390—1904.

Felhívás.

A gazdasági egyesület elnöksége felkéri azon birtokos, lelkész és tanító urakat, kik 1904—1905 telén gazdasági tárgyú előadásokat hajlandók tartani, vagy akik községükben valamely háziipari

tanfolyam rendeztetését a nép érdekében állónak vélik, hogy szándékokról, felolvasásuk címéről, a rendezendő háziipari tanfolyam neméről, költségéről az egyesület titkárságát augusztus hó 20-áig értesíteni sziveskedjenek.

Minthogy úgy a felolvasások, mint a tanfolyamok sorrendje szeptember hó 1-ig a nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi Miniszter urhoz bejelentendő, az aug. hó 20 után beérkező jelentések figyelembe vehetők nem lesznek

Szekelyudvarhelyt, 1904. július hó 30-án.

Hollaky, s. k.,
elnök.

Hlatky Miklós, s. k.,
titkár.

Szállítási kedvezmény a szálal takarmánynak. Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter megtette az első intézkedést a takarmányhiány enyhítésére: szálal takarmány szállítására kedvező tarifát engedélyezett a közvetítők szigorú kizárásával kizárólag csakis mezőgazdasági termelőknek. A gazdák e kedvezmény előnyét tömegesen csak akkor fogják élvezhetni, ha a gazdasági egyesületek a szükségletet vármegyénkint vagy járásonkint összeírják s a beszerzés iránt igy közös erővel gondoskodnak. Ez eljárásnak meglebbe az az előnyös következménye is, hogy a takarmányhiány országos méreteiről részletes tájékozást adna.

Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter a nagy takarmányhiányra való tekintettel utasította a magyar államvasutak igazgatóságát, hogy az ország határától legalább 50 kilométerre fekvő magyarországi vasuti állomásokra szállítandó, állattenyésztéssel foglalkozó gazdák részére az illető rendeltetési állomáson tényleg leadandó s onnan tengelyen elfuvaroztatandó szalma és szecsakaküldeményekre nézve a szállítási díjnak kocsis és fuvarlevelenkint legalább 10 000 kilogrammért való fizetése mellett az összes vonalain a II. kivételes díjazásnak a teteleit alkalmazza. Ez a kedvezmény visszavonásig, de egyelőre legkésőbb az esztendő végeig érvényes. A vasutaknak szigorúan kell ellenőrizni, hogy visszaélés ne történjék a kedvezménnyel és főleg közvetítők ne vehessék azt igénybe, ezért csakis az O. M. G. E. és a vidéki gazdasági egyesületek által kiállítandó igazolványok alapján adják meg azt a gazdáknak is. A miniszter valamennyi hazai vasutat felkérte hasonló kedvezmények megadására.

Szerkesztői üzenetek.

Gy. M. P. Köszönöm. Helyes. A mi volt küldjük.

B. B. A. Közöljük. Értesítés meg.

L. D. Ungvár. Szalay Béla verseinek kiadása — éppen az író hirtelen bekövetkezett halála miatt — egy kis késedelmet szenved. Azonban édes atyja áldozatkészsége folytán meg fog jelenni. Miről előre értesítjük lapunk utján az érdeklődőket.

—s—y—d. Leveled későn jött. Jegyzőkönyv befejeződött s előterjesztésre kerül most.

Nyilt-tér*

— Rövid használat után nélkülözhetetlen. —
— Igen alkalmas utazásoknál. —
— Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva. —

Bizonyítvány kelt Bécsben,
1887. jul. 3-án.
Sz. Kalodont

nélkülözhetetlen

fogtisztító-szer.

Elsőrangú higiénikusok elismerik, hogy egészségünk fentartásánál nem nélkülözhető a fogak és szájüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hárrithatók el ez által Ennél legsikeresebbnek bizonyul a „KALODONT“, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Elveszett csütörtökön délután a Kossuth-utcában több zsuzu. A becsületes megtaláló — mivel az reá nézve nem bír becsesél — kéri hozzá azt a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalába.

Apró hirdetések.

8 rovatban minden szót 4 filléért, vastagabb betűvel 8 filléért közöl a kiadóhivatal.

Egy jó családból való fiu

a „Szentesgyházalófalvi Fogyasztási Szövetkezet”-be tanulónak azonnal felvétetik.

Benedek, Nagy és Konrád

első székely cipőraktára Sz.-udvarhelyt, Kossuth-utca. Dus választék csinos és tartós **cipőkben!** Mérték utáni megrendelések pontos kivitele. „Fredin” cipőkenőcs kapható. Egy doboz 60 fillér.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Eszenciákat — csálhatatlan bizonyásgul — a legjobb likőrök, bor-szeszek, különféle szeszek és ecet készítéséhez a legkitünőbb és páratlan minőségű szőlőből szállítjuk. Nagy megtakarítás. — Jóságáért felelősséget vállalok. Különlegességekből megbízható receptek. Árjegyzéket, utasítást ingyen és portómentesen küld: **Pollák Károly Fülöp**, eszenc gyára Prága. Ügynökök felvételnek.

307—1904. v. ghti szám.

Árverési hirdetmény.

Alóírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti VI. kerületi kir. járásbírósnak 1902. évi Sp. VIII. 544/3. sz. végzése következtében Dr. Roth Jakab ügyvéd által képviselt „Providentia bizt. társaság” javára Zappé Béla h. oklándi lakos ellen 22 K 85 fillér s járulékaik erejéig 1902. évi szeptember hó 1-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 1063 K-ra becsült következő ingóságok, u. m: házbutorok, gyógyszerár berendezések, 1 cimbalom, 1 kerékpár nyilvános árverésen eladatkak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1904. évi V. 186/2. sz. végzése folytán 22 K 85 fillér tőkekövetelés, ennek 1903. évi május hó 27. napjától járó 5 százalékos kamatai, „a”, váltó-díj és eddig összesen 90 koronában bíróilag már megállapított költségek erejéig H. oklándon alperesnél leendő eszközölésére 1904. évi aug 2-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatták a szakra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Oklánd, 1904. évi július 6.

POLLÁK IGNÁC,
kir. bír. végrehajtó.

Fűszer-, porcellán- és üvegeskereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!
— Üvegenként csak 6 fillér. —
Ezen természetes ásványvizet kitünő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendellenességeiben, az epekövek eltakarítását szembevetően könnyíti, a bélhurut minden nevében, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, görvél- és mirigydagokban, angolkóros csontlágulás- és sorvadásokban. — A legkitünőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktár: SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt.

Kérem a cégre ügyelni!

— Kérje mindenütt a magyar gyártmányu Müller-féle (minden fajtájú) tentát, tust, pecsétviaszot és aquarell festéket.

A jó magyar
konyhák ételeit tárgyalja s világos és érthető példáival nélkülözhetőt teszi a tapasztaltabb — tehát okvetlen nagyobb áldozattal járó — szakácsné segédkezését Székula Teréz „Szegedi új Szakácskönyve”, melyben az étek leírása több, mint egyezer szám alatt van ismertetve. A jó ételeknek olcsón való előállítására tanítja a magyar gazdasszonyokat. Magában foglalja ezen kívül a legkitünőbb sütemények, befőttek készítését s a konyhaművészet minden ágában pontos utasításokat ad. A 436 oldal terjedelmű, kemény táblába kötött könyv ára pedig csupán 3 korona s kapható Betegh Pál könyveskereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15-ik szám alatt.

A női szépség
elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkitünőbb és legbiztosabb a vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmazó teljesen ártalmatlan

FÖLDES-féle MARGIT-CRÉME.
Törvényesen védve.

Ezen világhírű arckenőspár nap alatt eltávolít szappant, májfoltot, pattanást, bőrtkát (Mitesser) és minden más bőrbaját. Kismintja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arcot fehérre, simává és üdévé varázsolja.
ÁRA: kis tégely 1 K, nagy tégely 2 K, Margit hölgy-por 1.20 K, Margit szappan 70 fillér, Margit fogpép (Zaupasta) 1 K, Margit arcvíz 1 korona.
Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő

Földes Kelemen
gyógyszerész Arad.
Kapható minden gyógyszerárban, drogériában és illatszertárban.

Hamisítók bíróság üldözöttek. Főraktár Sz.-udvarhelyt: Koncz Á. és Solymossy J. gyógyszer. Legjobb tisztító szer.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni

Kitünő fedeles udvari kocsi. teljesen új állapotban eladó Dávid Gergely kovácsmesternél Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz. — felelősség és jótállás mellett. Ócska kocsikat becsérel s készít ujakat és elvállal mindennemű javítást a legjutányosabb árért.

Mint gyógyvíz csodahatásu.
Kászoni Főkut.
Természetes gyógy borviz!
Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszmuáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.
Mindig friss szállítmány.

Őszi trágyázáshoz
a
Thomas-salakliszt
csillag védjeggyel
Stern Marke
helyesen alkalmazva, minden növénynek a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. — Kívánatra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál
Kalmár Vilmos
Budapest, VI., Teréz-körut 3.,
a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője.
Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárallal s tartalomjelzéssel van ellátva!

Betegh Pál

könyv-, papír-, író- és rajzszerekkereskedésében (Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 15.) tulhalmozott raktár miatt kaphatók:

- EMLEK-ALBUMOK fényképekhez és levelező-lapokhoz legolcsóbb árban.
- GYERMEKNEK remek képes- és mesekönyvek leszállított áron.
- HELYI ÉS MŰVÉSZI LEVELEZŐ-LAPOK dus választékban.
- HEGEDÜK, okarinák, hegeduvonók, hurrok és más folszerelések elsőrendű gyárakból.
- KINAI DISZ- és kézi legyezők változatos kiállításban.
- ÉNEK- ÉS IMAKÖNYVEK különböző vallásfelekezeti hívek számára.
- IFJUSÁGI IRATOK a legjelesebb íróktól nagy választékban.
- PALLAS NAGY LEXIKONA — tíz első kötete — mélyen leszállított árban.
- DERZSI ÉLET-KÖNYVE, mint állandó házi-orvos. — Legbiztosabb gyógymód, mely szerint az eddig gyógyíthatatlan betegségek is házilag feltétlenül és ingyenesen gyógyíthatók. Elsőrendű orvosi véleményre az EMKE. népkönyvtárai számára 100 példányt elfogadott. Bolti ára 3 K, most csak 2 korona.
- A „KEGYELET OSZLOPA”. Irta Bod Károly. — Tizenegy halotti ima, kilenc temetési beszéd különböző alkalmakra. Bolti ára 2 K 20 fillér, most 1 K 60 fillér.
- PÁLFI LAJOS: „Okszerű méhészet kézikönyve kérdések és feleletekben.” — Szöveg közé nyomtatott ábrákkal; ára 1 korona.
- DEMETER DÉNES: „Konfirmációi Emlék”, díszes képekkel. Az unitárius egyház Képviselő Tanácsának ajánlásával, ára fűzve 60 fillér, kötve 80 fillér.
- TARCSAFALVI ALBERT: „Tört sugarak” és „Székely hangok”. „Mély érzésű versek. Megérdemlik, hogy mennél többen megismerkedjenek velük” — mondja Benedek Elek. — Bolti ár 2 K 40 fillér, most 1 korona.
- FELIX: „Buddhista Káté”. Regény egy kötetben. Bolti ára 3 K, most 1 korona.
- „UJ VERSEK”. Zempléni Árpád újabb költeményei. Negyedik kiadás, ára 1 K.
- PÉTERFI TAMÁS tősgyökerező székely írónk, az újabb kor egyik kedvelt írója: „Székelyföldről”, „Fenyőváry Ibolyka” és „Paraszt dráma” című beszélei, regéi, góbságai és eredeti székely regényeinek leszállított ára 1—1 K.
- NÉMETH SÁNDOR: „Keresztén Erkölcs tan kérdések- és feleletekben”. Az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye elfogadott tankönyve, ára kötve 30 fillér.
- TOLLKÉSEK a legkülönbözőbb kivitelben.
- PÉNZTÁRCÁK, női finom bőr kiegészítők, pénzes erszények, divatos óra- és nyakláncok, zsebtűkrök nagy raktára.
- TÁRCANAPTÁRAK legfinomabb bőrkötésben mesés olcsó árakban.
- „SZIVAR- és SZIVARKATÁRCÁK, dohány-szelencék és tárcák, bőr- és ujjzúsból leszállított árak mellett, legnagyobb választékban.

Ajándék könyvek legdusabb raktára!

Mélyen leszállított árak!

Mélyen leszállított árak!

Tőkepénzesek, akik Székelyudvarhelyt, a Kossuth-utcában, igen előkelő és nagyobb terjedelmű telken, emeletes bérházat építeni hajlandók és így **pénzüket** — tőkéjük részletenkinti visszafizetése mellett — **biztos, magas kamat-jövedelemre** elhelyezni ohajtják, tájékoztatás végett forduljanak a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalához.

Mindenütt, minden gyógyszerárban kapható. Othon, valamint utazás alkalmával nélkülözhetetlen szer a

Thierry gyógyszerész balzsama

mindenütt ismeretes, mindenhol elismerték.

Rossz emésztésnél és ennek mellékjelenségeinél a leghathatósabb, mint főlbfőség, gyomorgöres, étvágytalanság, katarhus, gyuladások, gyengeség, fölfuadás stb.

Göres- és fájdalomcsillapító, köhögést megszüntető, nyálkaoldó és tisztító.

Legkisebb postaküld. 12 kis vagy 6 nagy üveg **5 korona** költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg **15 korona** költségmentesen.

A raktárak kicsinyben 1 kis-üveget **30 fillérért**, duplatüveget **60 fillérért** árusítanak.

Tessék az egyedüli és egyetlen törvényesen védett zöld apácavédjegyre „Ich dien“ ügyelni. Egyedül valódi. — Ezen védjegy utazása és forgalombahozatala, valamint más törvényesen meg nem engedett, ismételés nincs megengedve s az ily forgalomba nem hozható balzsamvédjegy törvényesen üldöztetik.

Thierry A. gyógyszerész Centifoliakenőcse

Schutzengel-Apotheke

des A. THIERRY in PREGRADA

fájdalomcsillapító, puhító feloldó, húzó, gyógyító stb. — **3.00 korona** franko. A raktárakban kicsinyben **1.20 korona** tégelyenkint.

Központi raktár Budapest Török J. gyógytára, dr Egger Leo gyógytára, Vértes gyógyszerár Lugos. Közvetlen megrendelések így címzendők:

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohits-Sauerbrunn.

Ha az összeg előre beküldetik, úgy a küldemény egy nappal előbb érkeztetik meg, mint utánvéttel és elegendő az utánvételi költségek, azért ajánlatos az összeget azonnal küldeni és a postautalvány szelvényén megtenni a rendelést és pontos címet írni.

BOR Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen fölüli vételnél külön kedvezményes árak.

AKÁC-MÉZ!

Ajánlunk idei pergetett akác-mézet postán szétküldve utánvét, vagy a pénz előleges beküldése mellett.

Egy 5 kl. posta-doboz ára **6 K 50 fillér**. Különként kimérve: 1 kiló **1 K 60 fillér**.

Ugyszintén $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ és 1 kilós üvegekben is kapható

Márk testvérek

fűszer- és csemege-kereskedésében Székelyudvarhelyen.

Antracén író-tenta

legjobb és általánosan friss minőségben gyári áron a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-papír-, író- és rajzszerek-kereskedésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. szám alatt kapható! Ezen kítűnő tonta a tollból könnyen sötétkéken folyik, csakhamar megfeketedik és a tollat nem rongja. Rendes írás és másoláshoz egyformán kiválóan használható! Ismét eladóknak rendkívüli kedvezmény.

Schicht-szappan

„szarvas“

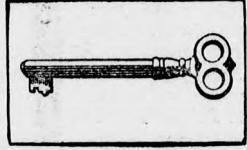
vagy

„kulcs“

Jegygyel

legjobb, legkládósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkotórésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Ritka alkalom!

Alapított: 1865.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

női- és férfi divatruháza Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám.

Legolcsóbb bevásárlási forrás! Gyors és pontos kiszolgálás!

Csak rövid ideig!

Alapított: 1865.

Tavaszi és nyári divatickek a raktára.

Férfi- és női ruhák teljes elkészítése elsőrendű műtermekben!

Menyasszonyi kelengyék nagy választékban!

Állandó nagy választék blúz- és ruha selymekben féláron is alul!

Legnagyobb raktár férfi és női ruháknak a város postáiban, páratlan olcsó árakban, kiváló minőségekben!

Rendkívül nagy feltűnést fognak azon cikkek kelteni, melyek mostantól kezdve

Szenkovits János utóda

női- és férfi divatruházában (Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám alatt)

nagy külön eladásra kerülnek.

Üzlet-áthelyezés miatt

fölhalmozott raktári készletét leapasztani szándékozván, azok árait az elismert olcsó áraknál is alább szállította!

Minden hétfőn és pénteken nagy maradék-eladás!

A jelen alkalom igen ritka bevásárlási előnyöket nyújt a n. é. közönségnek, miért is csak jó szolgálatot vélünk teljesíteni, hogy mielőbbi fölhasználását különös figyelmébe ajánljuk.

Csak rövid ideig!

Ritka alkalom!

Férfi és női készruhák áruháza. Ezen ámban a legvégéig menő olcsó árakat biztosítom, miért is különösen bátor vagyok az elősoroltakra fölhívni a közfigyelmet!

Férfi, női és gyermek cipők kiváló minőségben, versenyen kívüli árakban!

Csinos női- és férfi sport, tenis és torna-cipők a választékban.

Illatszerek, szappanok, ruha- és hajkefék!

Utí bőröndök és kézi-táskák.